

Barselgilde i Hollænderbyen.

Af *Dirch Jansen*, St. Magleby.

At skrive om dette synes at være det letteste af Verden, for det er jo kun et lille Procenttal af Hjem, som den Glæde ikke er beskaaren ret af Hjertet at deltage i Stemningen, naar der synges „Slægt skal følge Slægters Gang”. Efter bedste Evne vil jeg beskrive et Barselgilde i Hollænderbyen i Aarene omkring 1870 og bede ærede Læsere om Tilgivelse for en eventuel Mangel i en eller anden Henseende.

Hvad der ikke maa mangle, er et nyfødt Barn; thi det er om denne lille Akse, at Artiklen skal dreje sig. Saa snart Barnet er født, bliver det saa hurtigt som muligt meldt til Sognets Degn, som fører Bog over fødte og døde, og saa snart Rygtet om det passerede kommer ud i Byen, giver de nærmeste Koner af Familien Møde hos Barselkonen for at ønske til Lykke med den Lille, og samtidig har de en Ret Mad med, som i Reglen bestaar af Suppe, Rødspætter, Kage og Vin; af den Slags gode Sager kan der ofte træffe at komme ret meget, saa vedkommende Barselkone kan til Tider blive helt overfyldt af disse Rariteter, saa man har et Eksempel paa, at en ytrede: „Bare jeg nu maatte faa en Portion Søbekaal!”

Efter 3 à 4 Uger skal Barnet i Kirke for at døbes og faa et Navn, og i Reglen er det en nær, afdød Slægtning, som bliver „opkaldt”; det først fødte Drengbarn fik i Reglen Faderens Navn omvendt, efter gammel hollandsk Tradition.

I tidligere Tid blev Barnet døbt den første Søndag efter Fødslen; paa denne Dag laa det lille Barn paa blaa Lagner, idet det blev betragtet som en Hedning, indtil det var døbt; naar det saa kom hjem fra Kirke, blev det lagt i hvide Lagner

med de Ord: „Jeg gik med en Hedning, men kommer hjem med en Kristen.”

Et saadant gammelt Vuggeudstyr fandtes i min Amager-samling i „Hollandsminde” og bestod af 3 blaafarvede Pudebetræk med udsyede Mellemværk, 1 blaafarvet Lagen med do. og Bogstaverne M. C. P. D. 1807 — samme Navn, Marchen Chrilles Pittersdatter stod i Pudebetrækkene — samt en blaa udsyet Hagesmæk, hvori stod: M. C. D. 1726.

Naar man saa paa Vuggens ene Endestykke kunde læse:

„Barnlille, jeg dig freder;
Gud skærme dig! jeg beder”, —

saa kan man ikke sige andet, end at der var et godt Leje for den Lille.

Interiør fra „Hollandsminde”.

Samme Dag som Barnet bliver døbt, holder Konen sin Kirkegang; dette meldes til Degn og Præst samt til alle Byens Koner, naar der skal ofres i Kirken, og dette sker paa den Maade, at to smaa Piger (10 à 12 Aar gamle) gaar fra Dør til Dør med følgende Besked, som den ældste Pige fremsiger, nemlig: „Jeg skulde hilse fra N. N.s Kone, at hun lader jer

Mor bede med til Offers paa Søndag." Den anden lille Pige udbryder umiddelbart derefter: „I maa endelig komme!"

Hvis man tilfældigt passerer en Gaard Lørdag Eftermiddag, hvor der skal være Barselgilde om Søndagen, vil man straks kunne slutte sig til, at der er noget usædvanligt paa Færde; thi paa hver Side af Gaarden gaar der en Mand enten med en Rive eller en Kost for at rense alt uvedkommende bort; men det er ikke alene dette, der gør et eget Indtryk, nej, man ser en Tjenestepige komme til, en anden gaa fra Gaarden, hvortil de bringer Kage, Sukker, Kaffebønner og Fløde fra deres Maamødre, som tillige med deres Mænd skal til Barselgilde Dagen efter.

Om Søndagen lidt før Kirketid giver i Reglen 10 à 12 Koner, som har faaet et lille Ekstrabud, Møde for at følges ad til Kirken med Barselkonen, som først har haft Lejlighed til at traktere med Kaffe og Brød, for i sluttet Trop at gaa til Kirke, hvor de gaar ind, naar det sidste Vers synges, før Præsten gaar op paa Prædikestolen.

Efter Prædikenen beder Præsten en Bøn for den Moder, som holder sin Kirkegang, en Salme bliver sunget, og Ofringen begynder, saaledes at Kirkegangskonen gaar først, derefter følger taktfast den ene efter den anden; dog maa enhver passe ikke at gaa foran en ældre; dette kan ofte foraarsage en lille Standsning, men det er jo Ærbødigheden, der skal holdes i Ære, noget, som var et Særkende for en svunden Tid.

Lige efter Ofringen lyder Tonerne fra Orgel og Menighed: „Herren strækker ud sin Arm", og op ad Kirkegulvet bliver det lille Barn baaret til Døbefonten af en af den nærmeste Familie; er det en Dreng, skal der foruden den, som bærer Barnet, være en Mand (Mandfadderen) og en Ungkarl (Karlefadderen). Manden har tidligere, naar det var en Dreng, holdt ham over Daaben; var Barnet en Pige, var der en „Pigefadder", som i dette Tilfælde holdt Huen. Hvis Barnet under Daabshandlingen er uroligt og skriger, er det velhørt, for saa bliver det formodentlig begavet med Sangstemme.

Efter Daaben giver Konen eller Pigen Præsten en Gave, som i Reglen bestod af en Rigsdaler.

Saa snart Daabsbarnet kommer hjem, bliver det lagt i Vug-

gen med alt Kristentøjet paa; thi man tænkte ved denne Behandling at bibringe Barnet mere Ro i Fremtiden.

Kristentøjet bestod af et rødt Fløjels Svøb og en lille Trøje med broderede Brokadeærmer; Livstykket var almindeligt Sirts eller lignende Stof, det var dækket med et lille silkebroderet Tørklæde, hvis Snip hang ned ad Ryggen, og hvis lange Ender var lagt paa Kryds foran Brystet og knyttet bag om Livet i en Knude. Om Svøbet blev „Listen” af rødt Fløjl, kantet med Sølvtrusser, omvundet franeden af, saaledes at Sølvborten sad i regelmæssig Afstand, og Enden af Listen, hvorpaa der var udsyet en Ring af Sølvtrusser, sluttede paa Barnets Bryst. Med en saadan Paaklædning var det berettiget at kalde det „Sølvbarnet”; ligeledes var det udstyret med en blomsterbroderet Hue med Sølv- og Guldtrusser.

Barnet bliver ligeledes præsenteret for alle de fremmede i sit Kristentøj om Eftermiddagen, naar der er Barselgilde; det er i Reglen, naar Klokken er 5, at de giver Møde, og alle bliver de modtaget med et hjerteligt „Velkommen”, som bliver besvaret med et „Tak og til Lykke med den Lille”. Efter at man er kommen til at sidde, gaar Smaasnakken, indtil alle er samlede, hvorefter de bydes til Bords af en gæstfri Vært og Værtinde, som skiller Mændene fra deres Koner, men altid i en god Hensigt. Et særligt Bord er forbeholdt Præsten og Degnen tillige med deres Koner; er der Enkekoner eller ældre Folk, faar de Plads ved samme Bord. Retterne er tillavet af en kyndig Kone og bestaar af Risengrød, Steg og Kage samt Vin. Lidt efter at der er taget fat paa ovennævnte Sager, rejser Præsten sig og holder en Tale for den nydøbte; Degnen følger kort efter med en Tale, hvis Indhold er tilegnet Vært og Værtinde.

Efter nu i Ro og Mag at have faaet en tilfredsstillende Portion Mad rejser alle sig paa een Gang og rækker hinanden Haanden med et „Velbekomme”.

Det varer nu ikke længe, før Mændene har bænket sig for at faa et Slag Kort, som Regel Sjavs eller Polskpas. Konerne slutter sig sammen, ligeledes i Klynger, for at drøfte nyt og gammelt, indtil de bliver afbrudt af Husmoderen, der beder dem om at være saa god at komme ind og drikke en Kop

Kaffe; der begyndes med en lille Kop, men der sluttet ikke, før den er efterfulgt af de almindelige Nødkopper, som ofte løber op til 5 à 6 Stykker, og skønt Kaffen ikke gaar til Hovedet, kan den ofte sætte Talen rigtig op paa sin Højde.

Ved Kortspillet nyder Mændene en Del Punch, som ofte indvirker paa Humøret, hvad der giver sig til Kende ved Sang og anden Munterhed.

Den næste Dag er der atter Visit, og de, som var forhindret i at være med den første Dag, bliver atter indbudt, om de ogsaa er lidt langt ude i Slægt.

I den paafølgende Tid faar Vært og Værtinde, naar de træffer nogle af deres Barselgæster, et velment „Tak for sidst og god Begegnelse“ (d. e. god Behandling).
